

Karbonlagring i jord; - kva seier forskinga?

Line Tau Strand, NMBU

Voss 23.11.2023,

Jordforskning?

Kva er avgjerande for karbonlagringa i jord?

- Produktivitet

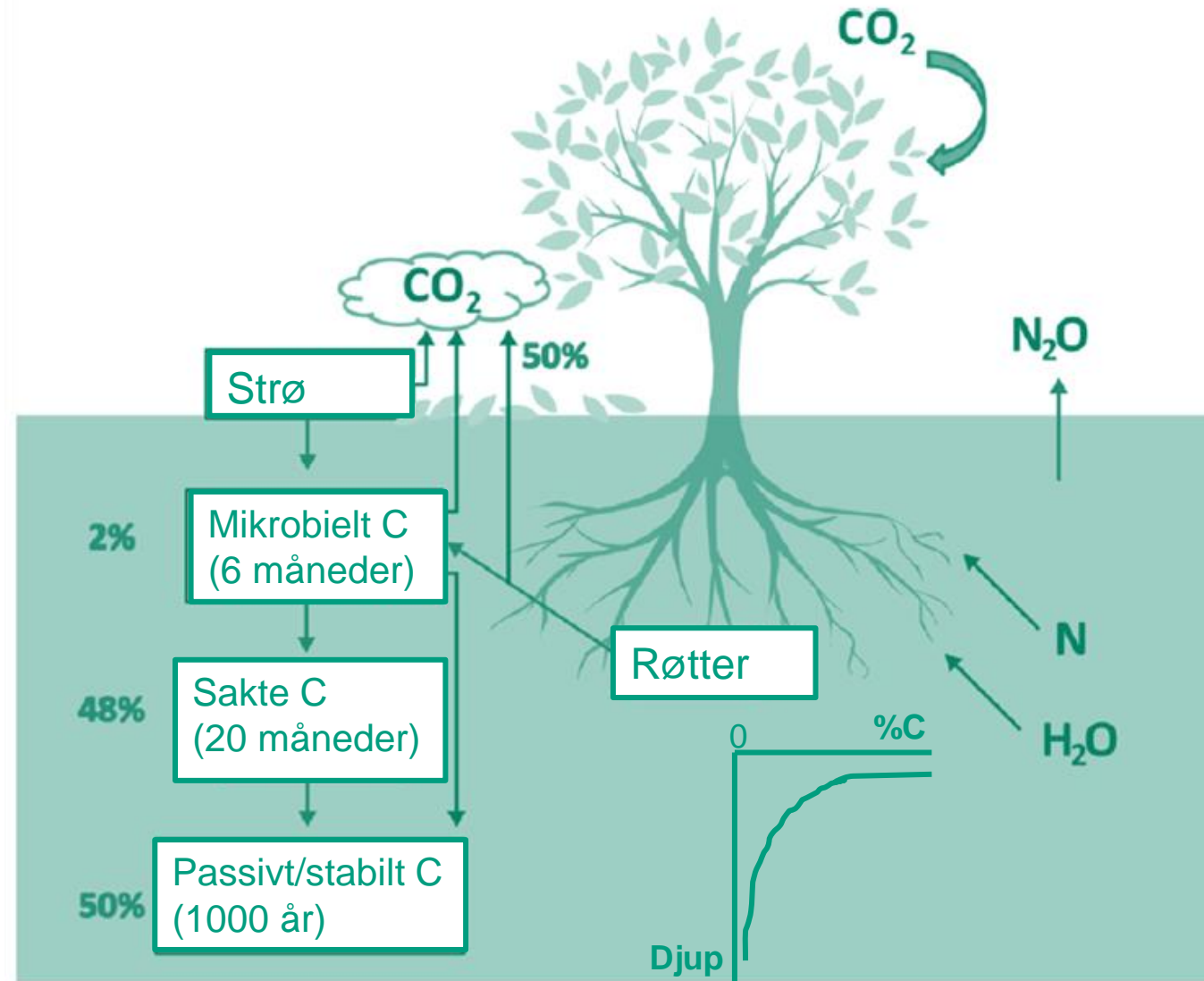
- Nær samanheng mellom C lagre i vegetasjon og C lagre i jord
- Auke i netto primærproduksjon → auka innhald av organisk materiale i jord

- Stabilitet

- Godt nedbrote organisk materiale er meir stabilt C enn lite nedbrote organisk materiale
- Karbon i djupare jordlag er meir stabilt enn det ein finn høgare opp i jorda
- Organisk materiale i jord med god lufttilgang er meir stabilt en organisk materiale i vassmetta jord
- Organisk C bunde til mineral materiale (leire og oksidar er meir stabilt enn frie/partikulært organisk C

- Bruk og skjøtsel

- Korleis blir produktiviteten påverka?
- Korleis blir stabiliteten påverka?

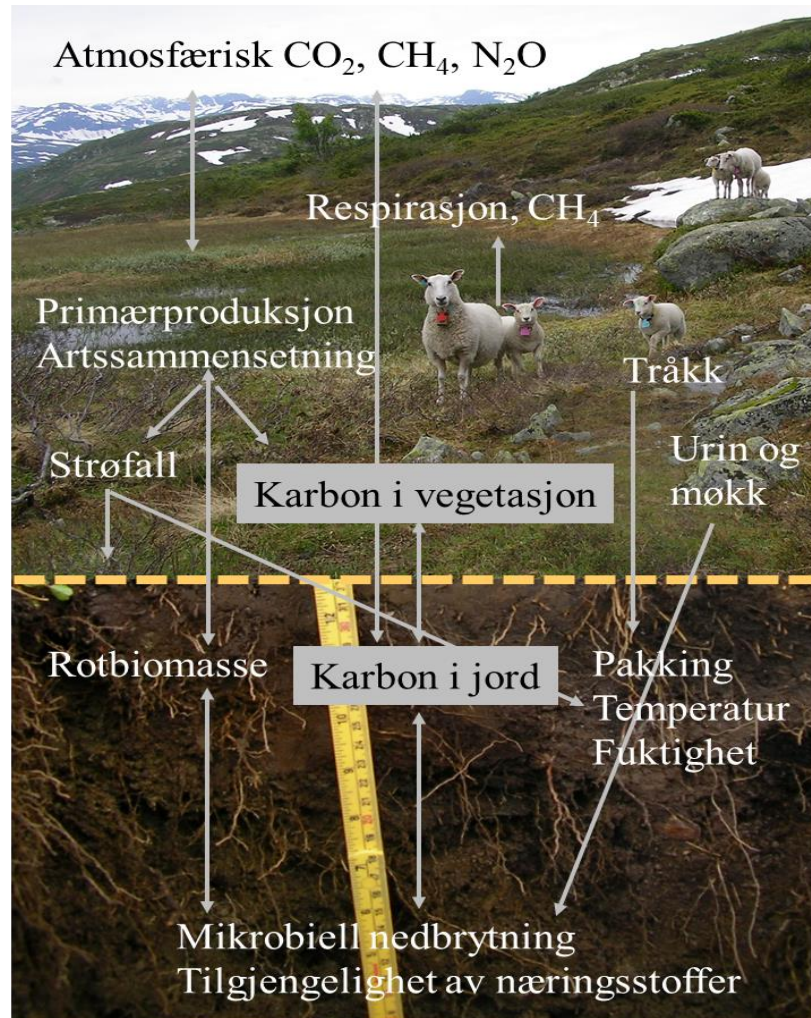
Bruk og skjøtsel: Karbondynamikk og beiting → SUSCOW prosjektet (2021-2025)

- Kvantifisere karbonlagra i beiteområder både utmark og innmarksbeite i Norge (manglende data for utmark → utmark prioritert)
  - jordlagre ★ Data undervegs
  - biomasse ☆ Usikre data så langt
- Karbonlagringspotensiale ved beiting
  - Samanlikning med alternativ bruk ☆ Skogsdrift / naturleg – data undervegs
  - Korleis vil beiting påvirke lagra?
- Langtidseffektar av beiting (Setesdal) ★ Alt feltarbeid gjort no i 2023 – data undervegs
- Betre datagrunnlag for modellar for få finne karbonavtrykket til ulike driftsformer kor bruk av utmark/beiting inngår ★ Arbeidet er godt i gang – modellen klar til å motta data frå felta

Korleis vil utmarksbeiting påverke karboninnhaldet i jorda?

SUSCOW prosjektet, 2021-2025

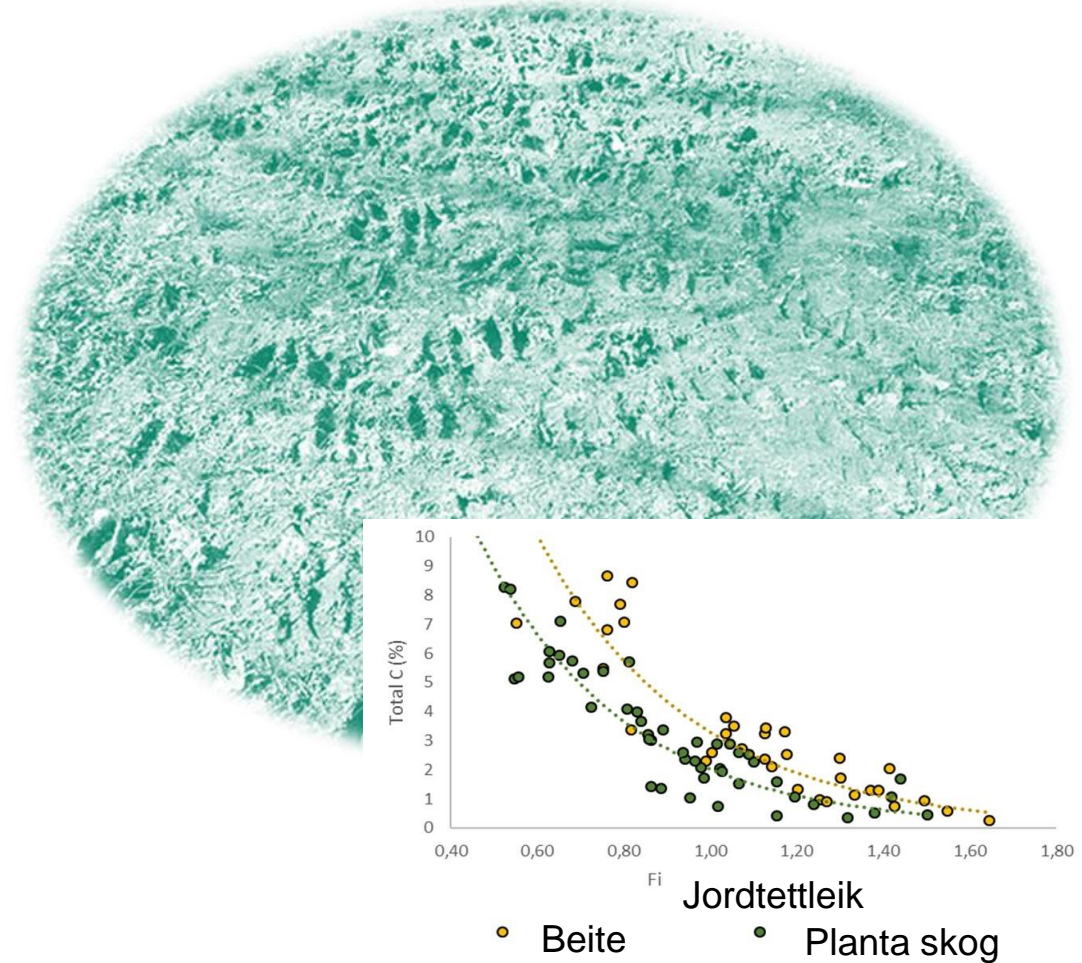
- Kva vil 3 månader med beiting ha å seie på desse områda?
  - Produktivitet? (plante)
  - Stabilitet (jordkarbon)
  - Meir eller mindre karbon i jorda?

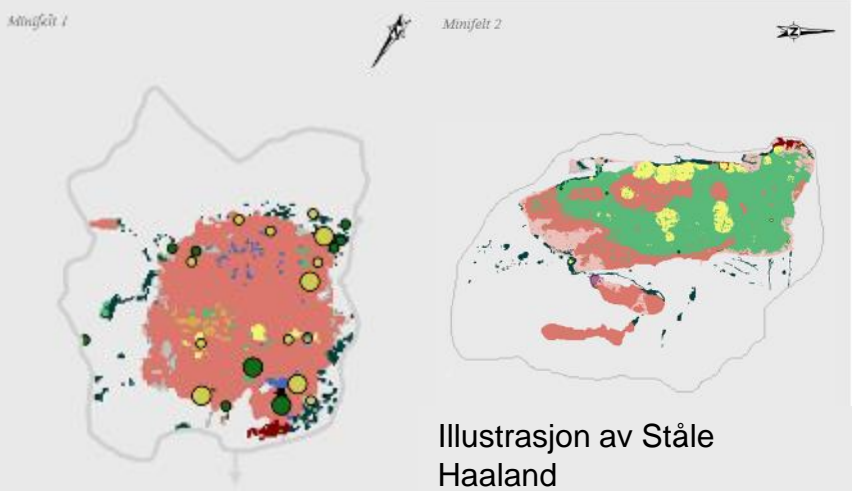
Korleis verkar beitande dyr på karbonlagringa

- Dyreslag og dyretettleik
- Beitepreferanse
  - Endra plantesamanseting
  - Endra biomasse (C i vegetasjon)
  - Endra rot/top høve
- Tråkk og tramping (tett jord)
- Urin og ekskrementer
- Omfordeling av næringsstoff (i området)
- Eksport av næring (frå området)

Utmark → kor mykje karbon? Korleis måle ei endring?

- Røsslyng *Calluna vulgaris* + Blålyng *Phyllodoce caerulea*
- Strø
- Sivfamilien *Juncaceae* + Starrfamilien *Cyperaceae*
- Kråkefotfamilien *Lycopodiaceae*
- Gressfamilien *Poaceae*, hovedsakelig Blåtopp *Molinia caerulea*
- Blokkebær *Vaccinium uliginosum*
- Blåbær *Vaccinium myrtillus*
- Krekking *Empetrum nigrum* sp.
- Bjørnemoser *Polytrichum* sp. + Sigdmoser *Dicranum* sp.
- Torvmoser *Sphagnum* sp.
- Reinlav *Cladonia* sp.
- Vannspeil
- Minerogent materiale på lavdekket fjell i dagen
- Bjørk *Betula pubescens* > 1 m
- Bjørk *Betula pubescens* < 1 m
- Tørr bjørk *Betula pubescens*
- Furu *Pinus sylvestris* > 1 m
- Furu *Pinus sylvestris* < 1 m
- Tørr furu *Pinus sylvestris*

- Stor romleg variasjon
- Mykje stein
- Grunne jordsmonn
- Mangler tettleiksdata
- Vanskelig å måle små endringer i et materiale med mye karbon i utgangspunktet

Strand, L. T., et al. (2008). *Ambio* 37(1): 18-28.

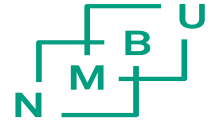
Table 1. Properties and characterization of the small headwater catchments at Storgama, Telemark.

Catchment	Area (m ²)	Slope (%)	Aspect (degrees)	Rock exposure (%)	Soil depth (cm)	Maximum soil depth (cm)	Soil volume (m ³)	Calluna coverage* (%)	Tree crown coverage* (%)	totC (kg m ⁻²)	
1	264	19	326°	61	20	48	21	88	8	13.4	(3.2)
2	231	8	320°	66	17	48	15	26	1	14.4	(5.1)
3	30	9	320°	74	10	30	0.8	67	15	3.2	(1.9)
4	78	11	210°	46	16	53	7	75	12	8.0	(4.5)
5	75	16	232°	51	18	46	7	91	4	7.3	(1.1)
6	98	9/7†	8°/352°†	61	34	95	13	56	20	11.8	(5.1)
7	57	21	106°	88	14	38	0.9	70	28	5.2	(5.6)
8	88	13	206°	58	19	65	7	75	20	6.5	(1.3)
9	48	20	180°	64	12	34	2	76	21	4.1	(1.0)
11	64	7	334°	67	24	65	5	56	18	12.5	(7.5)
12	268	7	226°	45	20	68	29	74	15	0.2	(4.7)

*Coverage of calluna and tree crown is calculated with reference to the vegetation covered area. †Catchment 6 has two outlets.

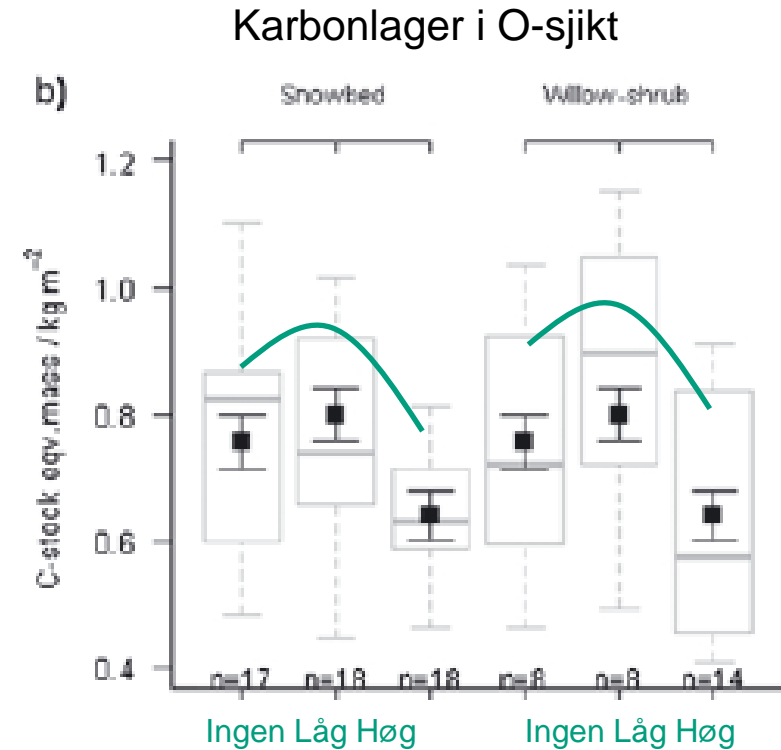
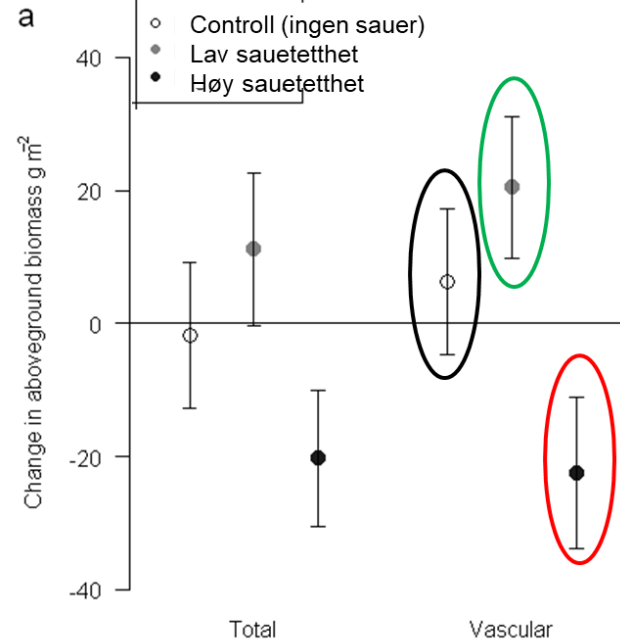
Endring i jordkarbon etter 7 år med ulikt beitetrykk

- Både mengde og kvalitet av organisk materiale i jord er påverka av sauetettleiken

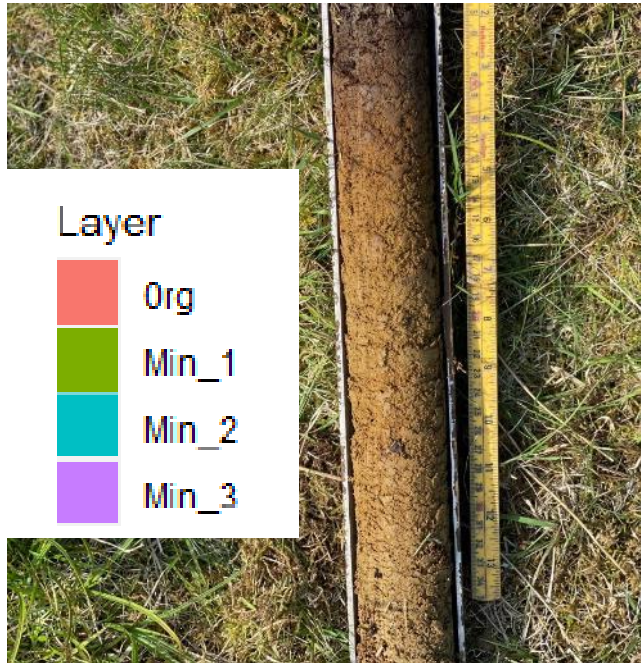

- Høg dyretettleik 80 sau pr km²
- Låg dyretettleik: <25 sau pr km²
- Control: ingen beitedyr

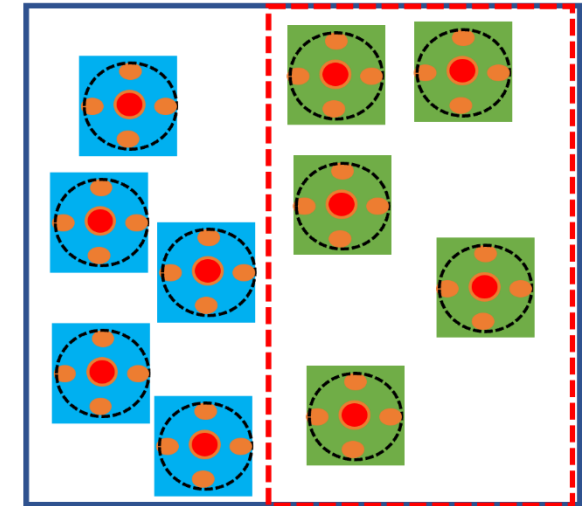
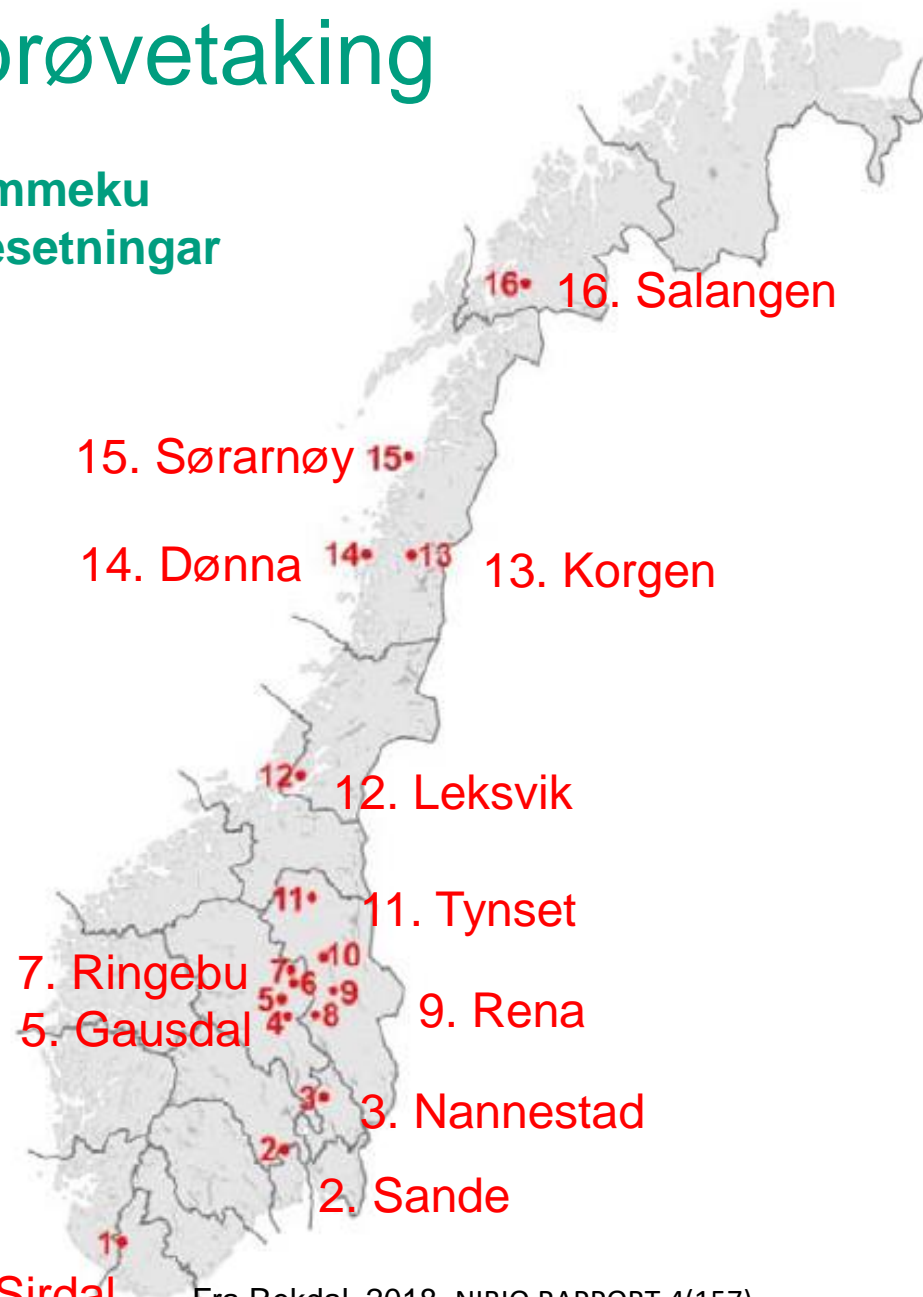

Lokaliteter og jordprøvetaking

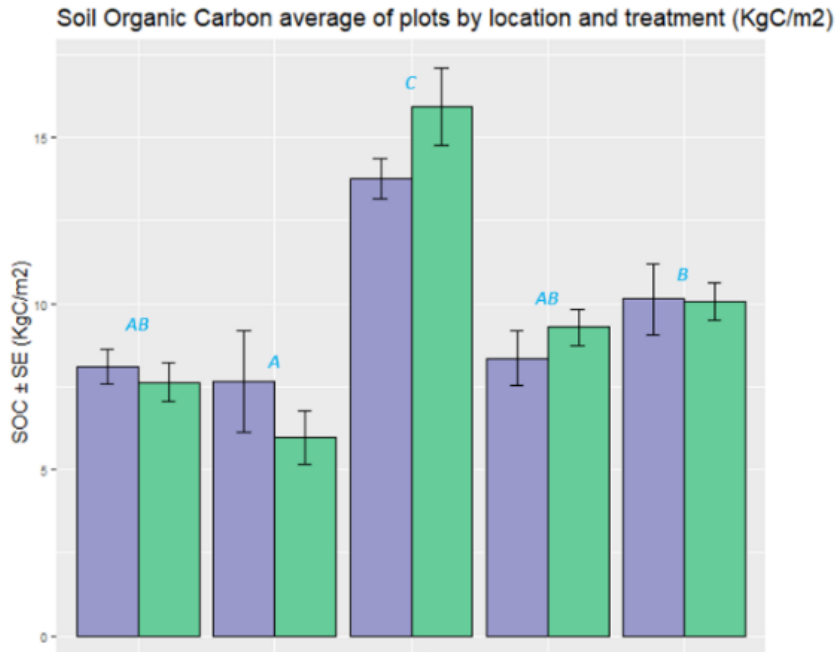
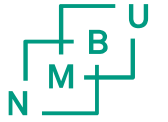
Ammeku besetninger

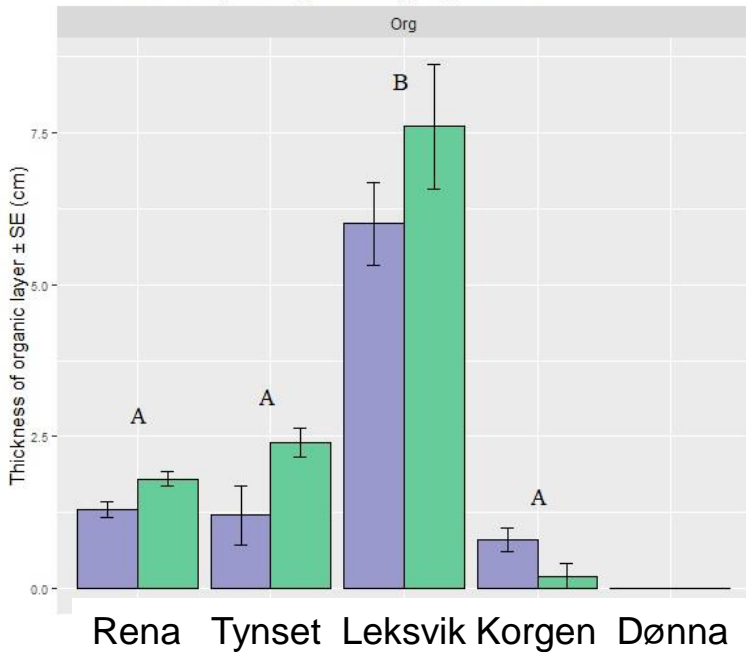
- = Beita
- = Ikke beita
- = Jordprøver til kjemiske og tetthetsanalyser

Karbon lagre i jord, utmarksbeite og ikke beita naboområde

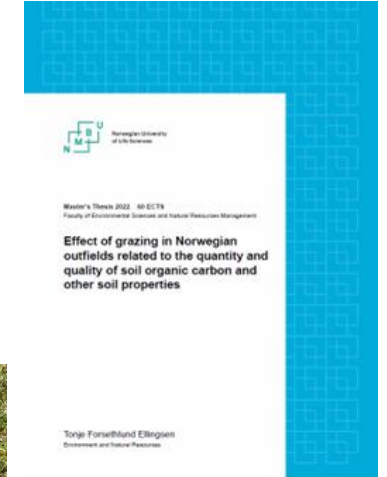
Thickness of organic layer average by location

Beita
 Ikke beita

Location	Mean total C stock ton/ha	SD (ton/ha)
9 Rena	78.6	12.0
11 Tynset	68.2	27.0
12 Leksvik	148.4	22.5
13 Korgen	88.2	15.5
14 Dønna	102.4	18.5

Ned til 30 cm

Utmarksbeite – kva skal vi samanligna med – kva er den alternative bruken? Korleis få gode tall for jordkarbon?

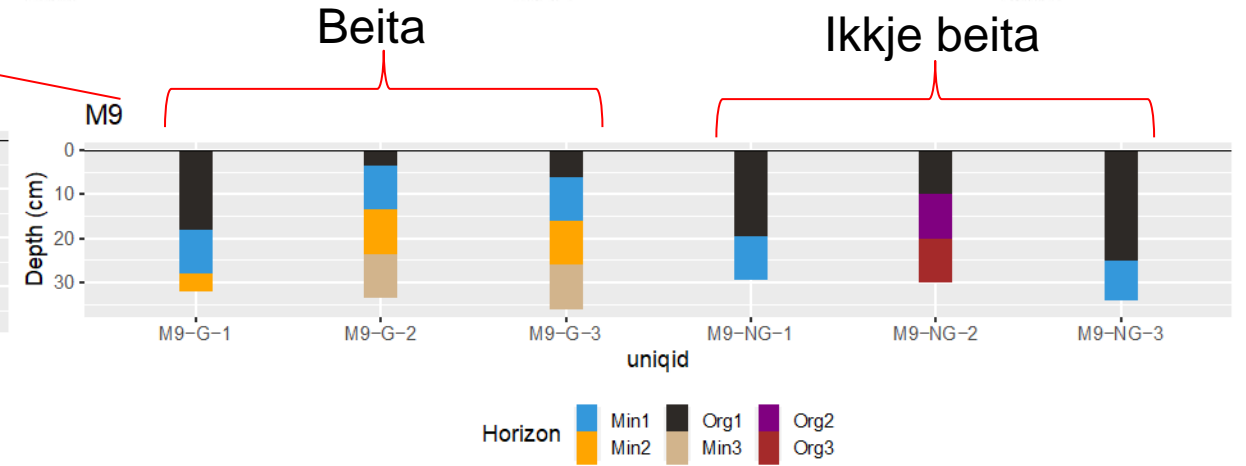
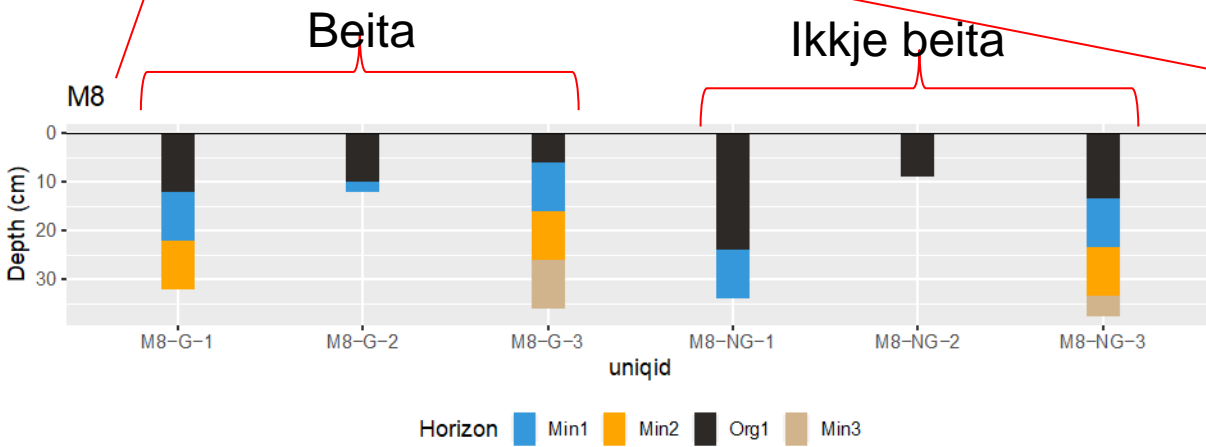
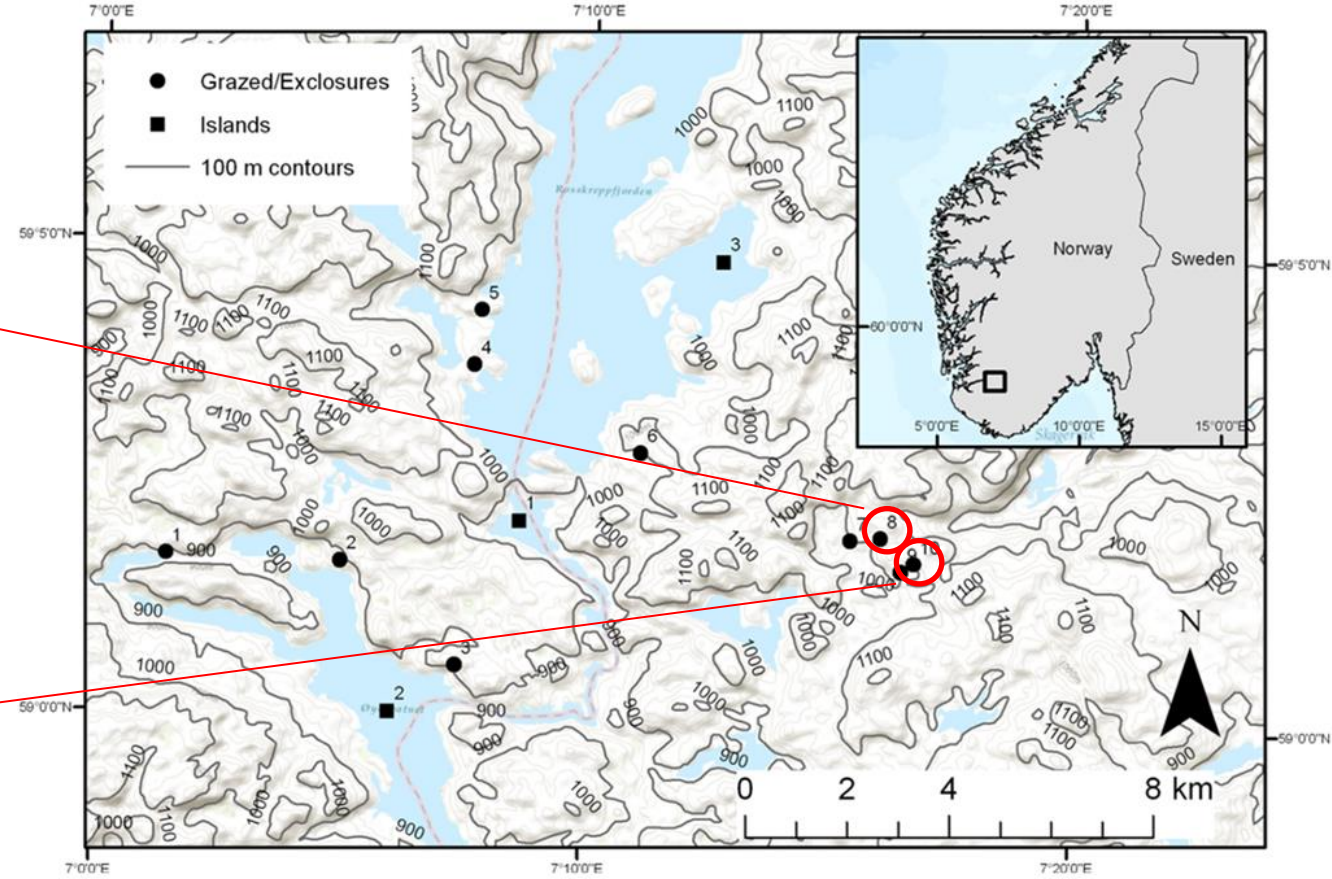
Samanlikne inngjerda områder utan beiting med liknande område med beiting (Setesdalen)

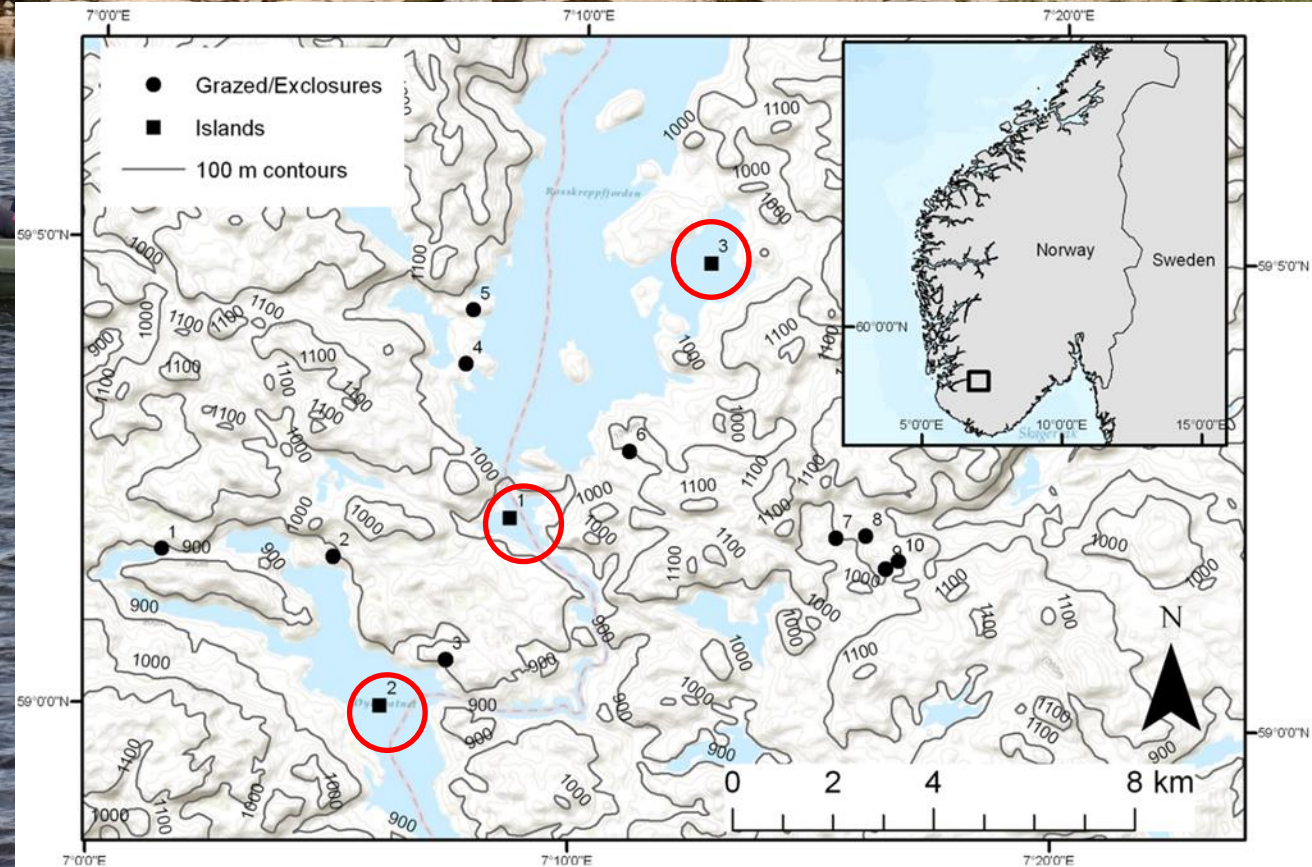
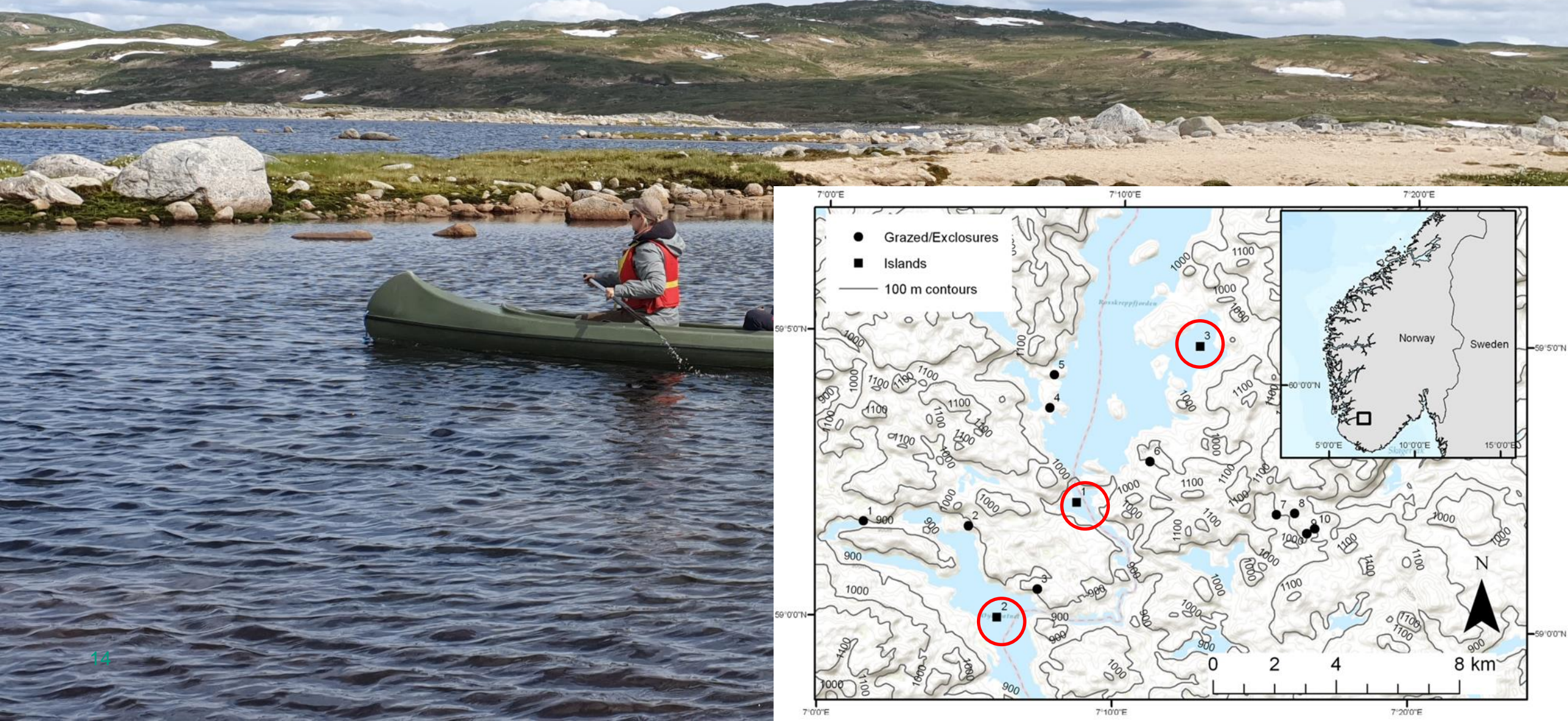

Øyer som ikkje har vore beita av sau på 50 år

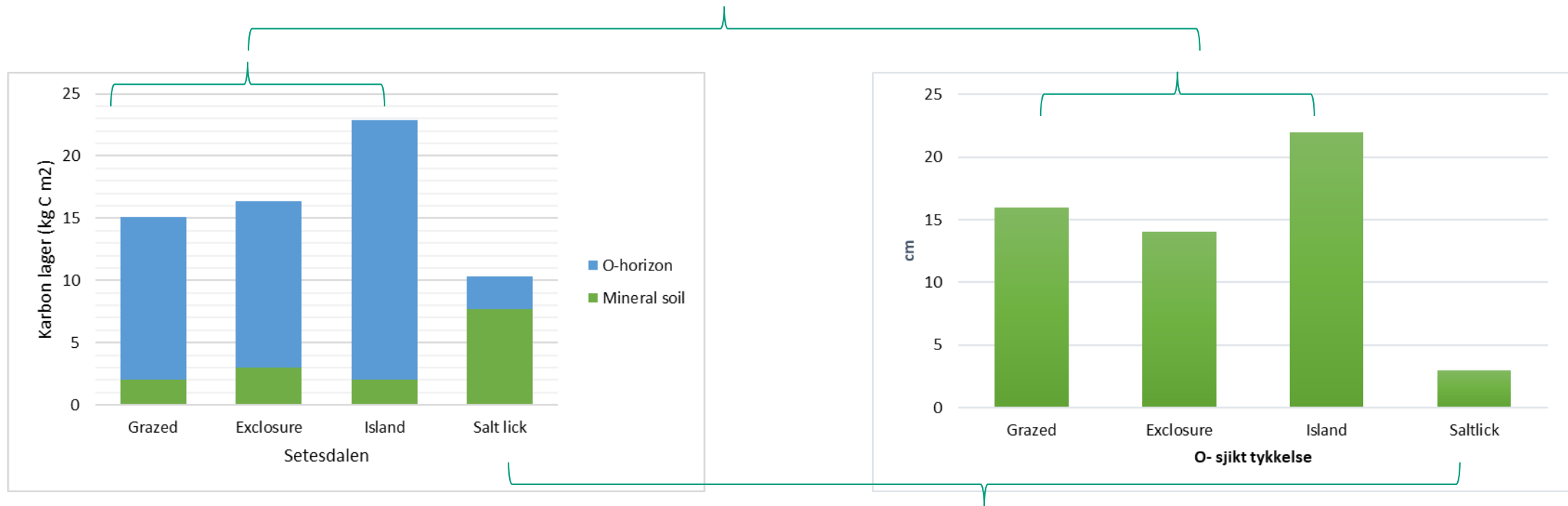
Kva er produksjons potensiale til desse stadane?
Stabilitet til det organiske materiale i jorda?

Karbonlagring – stabilt jordkarbon?

Tatt fra Speed et al 2014

Fra Suscow prosjektet –
upubliserte data

Mykje laboratorie arbeid att

Foto: George Furey

Rotvasking –
rot/top høve, blir
det påverka av
beiting?

Kvalitet på det organiske materiale:

- Tot C seier lite om stabiliteten
- Finne det mineralbunde C og det partikulært bunde C
- ^{14}C datering av ulike fraksjonane
- Relatere desse funna til ulike jordmonntypar, landskapsposisjonar og vegetasjonstypar og beitetrykk
- Innspel til modellering

Takk for meg og takk til:

SUSCOW- prosjektet: «Dyrehelse og karbondynamikk i berekraftig husdyr produksjonssystem» 2021-2025, NFR prosjektnr 320699

Vegard Martinsen, Georg Furey, Tonje Ellingsen, Jan Mulder, Gunnar Austrheim, Agnes Austrheim, Paige Heavyside og familien Speed for bidrag i felt, figurer og bilder

